

VEREJNÝ OCHRANCA PRÁV: ČO S MAJETKOM A NEAKTÍVNymi FIRMAMI?

Bratislava 16. septembra 2025

Verejný ochranca práv, Róbert Dobrovodský, pri výkone svojej činnosti zaznamenal podnety týkajúce sa podmienok priznávania pomoci v hmotnej núdzi, ktoré vzbudzujú otázky ohľadom posudzovania majetku a účasti v obchodných spoločnostiach. V záujme transparentnosti a informovanosti verejnosti preto poskytuje objasnenie relevantných ustanovení zákona o pomoci v hmotnej núdzi.

V prvom prípade žiadateľ namietal, že mu bola pomoc nepriznaná z dôvodu jeho účasti v obchodných spoločnostiach, ktoré sú dlhodobo neaktívne a zadlžené.

Čo je hmotná núdza?

Zákon o pomoci v hmotnej núdzi definuje hmotnú núdzu ako stav, kedy príjem členov domácnosti nedosahuje sumy životného minima a členovia domácnosti si príjem nevedia alebo nemôžu zabezpečiť prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku. Za majetok sa pritom považujú (s určitými výnimkami) veci, práva a iné majetkové hodnoty.

Úrady práce nesmú rozhodovať mechanicky

"Je kľúčové, aby úrady pristupovali k posudzovaniu nároku na pomoc v hmotnej núdzi individuálne a zohľadňovali skutočnú situáciu žiadateľa. Hoci zákon definuje majetok široko, je potrebné rozlišovať medzi formálnou držbou a reálnou možnosťou zhodnotiť majetok na zabezpečenie si príjmu" hovorí Róbert Dobrovodský, verejný ochranca práv.

Prečo úrad zisťuje informácie o obchodných podieloch a funkciách v spoločnostiach?

Na posúdenie nároku na pomoc v hmotnej núdzi má vplyv príjem členov domácnosti. Účasť v obchodnej spoločnosti prináša spoločníkovi majetkové právo na podiel na zisku. Výplata zisku však nie je nárokovateľná, nie je pravidelným príjmom a závisí od hospodárenia spoločnosti. Preto úrad zisťuje, či spoločnosť aktívne podniká a či žiadateľ má z účasti na spoločnosti nejaký príjem (napr. vyplatený podiel na zisku). Zákon o pomoci v hmotnej núdzi § 4 stanovuje, že tieto príjmy sa zohľadňujú.

Predaj podielu alebo vyrovnávací podiel

V prípade prevodu (predaja) obchodného podielu, vystúpenia zo spoločnosti s právom na vyrovnávací podiel, alebo zániku spoločnosti s právom na podiel na likvidačnom zostatku, úrad taktiež zisťuje nadobudnutý príjem z obchodného podielu.

Ľudí v ťažkej situácii nemožnosť zat'ážovať neprimeranými požiadavkami

"Cieľom štátu by malo byť zabezpečiť, aby sa pomoc dostala tým, ktorí ju skutočne potrebujú, a zároveň predísť zneužívaniu systému. Preto je nevyhnutné, aby úrady dôkladne preverovali relevantné skutočnosti, ale vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti a bez toho, aby žiadatelia boli zat'ážovaní neprimeranými požiadavkami" objasňuje verejný ochranca práv.

Členstvo v riadiacich alebo dozorných orgánoch ešte nič neznamená

Samotný výkon funkcie člena riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu obchodnej spoločnosti (napr. konateľ) nemá vplyv na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi, pokiaľ za túto funkciu nie je poskytovaná odmena. Ak však žiadateľ za výkon funkcie odmenu dostáva, úrad v správnom konaní zisťuje výšku tohto príjmu a zohľadňuje ho pri posudzovaní nárokov na pomoc v hmotnej núdzi v zmysle § 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi.

Ako sa vzdať členstva v orgáne

V prípade však, že osoba nemá záujem ďalej vykonávať funkciu riadiaceho, kontrolného alebo dozorného orgánu obchodnej spoločnosti, môže sa tejto funkcie vzdať písomným oznámením, ktoré člen orgánu spoločnosti vlastnoručne podpíše v prítomnosti notára alebo ním povereného zamestnanca.

Ukončenie „vlastníctva“ obchodnej spoločnosti je zložitejší

Ak však osoba je spoločníkom („vlastníkom“) obchodnej spoločnosti, proces ukončenia participácie na fungovaní spoločnosti je zložitejší. Spoločník môže svoj obchodný podiel v spoločnosti previesť (predať) na inú osobu. Na takýto postup je však nevyhnutne nájsť záujemcu o prevod obchodného podielu. Ukončenie podnikania v zásade nezávislé od vôle iných osôb je možné prostredníctvom likvidácie spoločnosti, čo je však pomerne zložitý proces vyrovnania majetku a záväzkov spoločnosti pred jej zánikom, ktorý trvá spravidla niekoľko mesiacov.

Preddavok na likvidáciu vo výške 1 500 eur

Nemožno v tejto súvislosti navyše opomenúť ani potrebu ustanovenia likvidátora, s čím súvisí aj súčasná povinnosť zloženia preddavku na likvidáciu vo výške 1 500 eur do notárskej úschovy. V spoločnostiach, v ktorých spoločník vystupuje len „formálne“, záväzky tejto obchodnej spoločnosti nezriedka preyšujú jej majetok. V takom prípade nie je možné proces likvidácie dokončiť, v dôsledku čoho ustanovený likvidátor je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu.

Kontakt pre médiá: Mgr. Branislav Gigac, +421 911 707 122 / +421 903 910 726
branislav.gigac@vop.gov.sk, www.vop.gov.sk

Zrušenie spoločnosti registrovým súdom ex offo

S účinnosťou od 1. októbra 2020 sa spôsoby zániku a zrušenia obchodnej spoločnosti rozšírili aj o zrušenie spoločnosti registrovým súdom ex offo, v prípade zákonom stanovených podmienok, ktoré sú uvedené v § 68b Obchodného zákonníka. Takýmito dôvodmi sú napríklad neuskutočnenie valného zhromaždenia aspoň raz za rok, hoci zákon takúto povinnosť ukladá či viac ako šesťmesačné omeškanie s uložením účtovnej závierky do zbierky listín na registrovom súde. Pokiaľ ide o tento spôsob zrušenia obchodnej spoločnosti, dôležité je uviesť, že výmaz z obchodného registra je až výsledkom osobitného súdneho konania podľa § 309a až § 309e Civilného mimosporového poriadku, pričom v praxi toto konanie môže trvať aj niekoľko mesiacov.

Tzv. „biely kôň“

V súvislosti s problematikou „formálnych“ spoločníkov obchodných spoločností, je tiež potrebné poukázať na skutkovú podstatu trestného činu nekalej likvidácie, ktorý bol do Trestného zákona vložený s účinnosťou od 1. januára 2018, ktorý má zamedziť prípadom prepisovania obchodných spoločností na tzv. „bielych koní“, za ktoré možno považovať osoby, ktoré prepožičajú svoje meno, priezvisko a totožnosť k prevzatiu práv a povinností súvisiacich s podnikaním prostredníctvom obchodných spoločností. Objektívna stránka tejto skutkovej podstaty spočíva v prevode alebo v sprostredkovaní prevodu obchodného podielu obchodnej spoločnosti na tzv. „bieleho koňa“, resp. v menovaní tzv. „bieleho koňa“ ako štatutárneho orgánu s úmyslom zmať riešenie ukončenia podnikania likvidáciou. Predmetná skutková podstata trestá aj samotné pôsobenie v pozícii „bieleho koňa“, avšak len za predpokladu, že tento „biely kôň“ mal a mohol vedieť, že ten, kto na neho previedol obchodný podiel alebo ho ustanovil ako štatutárny orgán alebo člena štatutárneho orgánu, mal úmysel zmať riešenie ukončenia podnikania právnickej osoby likvidáciou.

„Verím, že toto objasnenie prispeje k lepšiemu pochopeniu podmienok pre priznanie pomoci v hmotnej núdzi a k transparentnejšiemu prístupu zo strany príslušných úradov“ uzatvára verejný ochranca práv.